

Ucieleśnienie

Joanna Radoszewska

Ucieleśnienie

Psychiczne uwarunkowania otyłości
u dzieci i osób w wieku dorastania

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2011

Recenzenci:

dr hab. *Katarzyna Schier*, profesor UW

prof. dr hab. *Aleksandra Łuszczyńska*

Redakcja:

Magdalena Pluta

Korekta:

Joanna Barska

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o.
Warszawa 2011

ISBN 978-83-7383-495-8

Praca dotowana z funduszy przeznaczonych na badania statutowe
Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
<http://www.scholar.com.pl>

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Druk i oprawa: Drukarnia Wydawnictw Naukowych, Łódź

Spis treści

Od autorki	11
Wstęp	13
Rozdział 1. Wstęp do psychopatologii otyłości	15
1.1. Wprowadzenie	15
1.2. Kryteria diagnozy otyłości w psychologii	16
1.3. Epidemiologia	18
1.4. Miejsce problemu otyłości w klasyfikacjach zaburzeń	19
1.5. Otyłość a zaburzenia odżywiania	20
1.6. Otyłość a inne zaburzenia psychiczne	22
Rozdział 2. Otyłość w ujęciu psychologii klinicznej	26
2.1. Wprowadzenie	26
2.2. Problem otyłości w ujęciu poznawczo-behawioralnym	27
2.3. Problem otyłości w ujęciu psychoanalitycznym	31
2.3.1. Otyłość w ujęciu Hildy Bruch	34
2.3.1.1. Otyłość rozwojowa	35
2.3.1.2. Otyłość reaktywna	36
2.3.2. Podsumowanie	37
2.4. Problem otyłości w ujęciu systemowym	37
2.5. Problem otyłości w ujęciu społeczno-kulturowym	41
2.6. Podsumowanie	47
Rozdział 3. Wprowadzenie do problematyki badań	49
3.1. Teoretyczna rama pracy	49
3.2. Osobowe uwarunkowania psychicznego funkcjonowania osoby	52
3.3. Definicje	54
3.4. Pytania badawcze	55

Rozdział 4. Metody badania w psychologii klinicznej	58
4.1. Wprowadzenie	58
4.2. Test Apercepcji dla Dzieci, wersja z postaciami zwierząt (CAT-A) jako metoda badania poczucia tożsamości dziecka	60
4.2.1. Test Apercepcji dla Dzieci, wersja z postaciami zwierząt (CAT-A)	60
4.2.2. Wymiary do analizy poczucia tożsamości dziecka	64
4.2.2.1. Poczucie kontaktu z samym sobą	64
4.2.2.2. Rodzaj dostępnych treści doświadczania siebie	66
4.2.2.3. Poczucie odrębności psychicznej	68
4.2.2.4. Poczucie własnej ciągłości w czasie	68
4.3. Rozmowa kliniczna jako metoda badania osoby	69
4.3.1. Rozmowa kliniczna	69
4.3.2. Rozmowa kliniczna jako metoda badania poczucia tożsamości adolescenta	71
4.3.2.1. Opis metody	71
4.3.3. Rozmowa kliniczna jako metoda badania psychicznej reprezentacji matki/ojca u dziecka	72
4.3.4. Rozmowa kliniczna jako metoda badania psychicznej reprezentacji dziecka u matki	73
4.3.4.1. O rozmowie z matkami	73
4.3.4.2. Opis rozmowy z matką	75
4.4. Wymiary do analizy rozmowy klinicznej	77
4.5. Uwagi metodologiczne	81
Rozdział 5. Poczucie tożsamości dzieci leczonych z powodu otyłości	82
5.1. O dzieciach otyłych	82
5.1.1. Zachowania jedzeniowe	82
5.1.2. Samoocena	85
5.1.3. Doświadczanie ciała	86
5.1.4. Podsumowanie	87
5.2. Metoda badania	88
5.2.1. Metoda pozyskiwania uczestników badań	88
5.2.2. Osoby badane	88
5.2.3. Warunki badania	89

5.3. Sposób analizowania danych z Testu Apercepcji dla Dzieci, wersja z postaciami zwierząt (CAT-A)	90
5.4. Wyniki badania. Poczucie tożsamości dziecka otyłego	91
5.4.1. Poczucie kontaktu z samym sobą doświadczane przez dziecko otyłe.	91
5.4.2. Rodzaj dostępnych właściwości doświadczania siebie przez dziecko otyłe	95
5.4.3. Poczucie odrębności psychicznej doświadczanej przez dziecko otyłe	99
5.4.4. Poczucie własnej ciągłości w czasie doświadczane przez dziecko otyłe.	102
5.4.5. Dziecko otyłe leczone z powodu otyłości prostej	105
Rozdział 6. Poczucie tożsamości otyłych adolescentów	106
6.1. Adolescencja	106
6.2. O osobach otyłych w wieku dorastania	108
6.2.1. Przeżywanie ciała przez otyłych adolescentów	108
6.2.2. Samoocena	111
6.2.3. Relacje w rodzinie	112
6.2.4. Relacje z innymi	112
6.2.5. Pytanie badawcze	112
6.3. Metoda badania	113
6.3.1. Rozmowa kliniczna	113
6.3.2. Rozmowa kliniczna jako metoda badania poczucia tożsamości i psychicznej reprezentacji matki/ojca.	114
6.3.3. Sposób analizowania danych z rozmowy	114
6.4. Osoby badane	115
6.4.1. Metoda pozyskiwania uczestników badań	115
6.4.2. Osoby badane	115
6.4.3. Warunki badania	116
6.5. Wyniki badania. Poczucie tożsamości otyłej osoby w wieku dorastania.	117
6.5.1. Poczucie kontaktu z samym sobą doświadczane przez otyłą osobę w wieku dorastania	117
6.5.2. Rodzaj właściwości doświadczania siebie	120
6.5.3. Poczucie odrębności psychicznej	127

6.5.4. Poczucie własnej ciągłości w czasie	130
6.5.5. Kto to jest otyła osoba w wieku dorastania?	133
6.6. Wyniki badania. Psychiczna reprezentacja matki u osoby w wieku dorastania	134
6.6.1. Dostęp do psychicznej reprezentacji matki	135
6.6.2. Rodzaje treści w reprezentacji matki	138
6.6.3. Odrębność psychiczna reprezentacji matki	143
6.6.4. Ciągłość w czasie reprezentacji matki	145
6.6.5. Kim jest matka dla otyłego nastolatka?	148
6.7. Wyniki badania. Psychiczna reprezentacja ojca u osoby w wieku dorastania	149
6.7.1. Dostęp do psychicznej reprezentacji ojca	150
6.7.2. Rodzaje treści w reprezentacji ojca	153
6.7.3. Odrębność psychiczna reprezentacji ojca	156
6.7.4. Ciągłość w czasie psychicznej reprezentacji ojca . . .	159
6.8. Kim jest ojciec otyłego adolescenta?	161

Rozdział 7. Psychiczna reprezentacja otyłego nastolatka

u matki	163
7.1. O matkach dzieci otyłych	163
7.2. Pytania badawcze	166
7.3. Metoda badania	167
7.3.1. Rozmowa kliniczna jako metoda badania reprezentacji psychicznej dziecka u matki	167
7.3.2. Sposób analizowania danych z rozmowy	167
7.4. Osoby badane	168
7.4.1. Metoda pozyskiwania uczestników badań	168
7.4.2. Osoby badane	168
7.4.3. Warunki badania	169
7.5. Wyniki badania: psychiczna reprezentacja dziecka u matki	170
7.5.1. Dostęp do reprezentacji dziecka	170
7.5.2. Rodzaj treści reprezentacji dziecka	171
7.5.3. Odrębność reprezentacji dziecka	177
7.5.4. Ciągłość w czasie reprezentacji dziecka	180
7.6. Wyniki badania: psychiczna reprezentacja siebie jako matki	182

7.6.1. Dostęp do reprezentacji siebie jako matki	182
7.6.2. Rodzaj treści reprezentacji siebie jako matki	184
7.6.3. Odrębność reprezentacji siebie jako matki	186
7.6.4. Ciągłość w czasie reprezentacji siebie jako matki. . .	188
7.6.5. Kim jest otyły nastolatek w oczach swojej matki? Jak doświadcza siebie jego matka?	191
Rozdział 8. Ucieleśnienie	195
8.1. Wprowadzenie	195
8.2. Kontekst ucieleśniania – matka	196
8.3. Relacja dziecka otyłego z matką	199
8.4. Uwagi końcowe	200
Bibliografia	203
Indeks nazwisk	214
Indeks rzeczowy	219